

Oslo

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Barrierer for tidlig barnehagestart

Brukerundersøkelse med foreldre i
fem bydeler i Oslo

Foto: Thomas Ekstrøm

Design/layout: Oslo kommune designmanualen

Etterarbeid tekst: Line Frivold og Inga Tollerud

Ansvarlige: Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Innhold

Forord

Sammendrag	5
1 Innledning	8
2 Metode og datainnsamling	9
3 Bakgrunnsopplysninger om informantene	12
4 Årsaksforklaringer for sen barnehagestart og valg om barnehage	13
4.1 Gruppe A - Foreldre med barn over 1 år som ikke har barnet i barnehage	14
4.2 Gruppe B - Foreldre med barn som går i barnehage, men som startet sent	19
5 Informasjon og veiledning om barnehagetilbudet, prismoderasjonsordninger og søknadsprosesser	21
5.1 Informasjonskanaler	22
5.2 Kjennskap til prismoderasjonsordninger og søknadsprosesser	24
6 Anbefalte innsatsområder for helhetlig arbeid med økt rekruttering av barn til barnehage	25
6.1 Økt informasjon og veiledning fra tjenestene i bydelene	25
6.2 Styrke åpen barnehage og andre lavterskeltilbud	26
6.3 Oppsøkende foreldrekontakt	27
6.4 Tilpasset informasjonsmateriell og forenklet søknadskjema	27
6.5 Forsøk om gratis barnehageplass for 2-åringer	28
6.6 Fleksibilitet i barnehagetilbudet	28
6.7 Aktivisering av foreldre og økt sysselsetting	29
7 Kvalitet i barnehagene	29
Litteratur	31
Vedlegg: Intervjuguider	32

Forord

Byrådet i Oslo kommune har en målsetting om å øke andelen barn som går i barnehage gjennom bedre informasjon til foreldrene, prismoderasjonsordninger og mer oppsøkende arbeid. Alle barn skal gis like muligheter til å starte tidlig i barnehagen, og tilegne seg gode språklige og sosiale ferdigheter før skolestart («Byrådsplattformen 2019-2023»). Med bakgrunn i dette igangsatte Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap det ettårige prosjektet «Rekruttering av barn til barnehage» med oppstart i august 2020.

En viktig del av prosjektets innsiktsfase og kartlegging har vært å gjennomføre en brukerundersøkelse med foreldre fra fem bydeler i Oslo i perioden oktober 2020 -januar 2021. Hensikten har vært å undersøke hvilke årsaker foreldre selv oppgir til hvorfor de velger sen eller utsatt barnehagestart for sine barn, hva de vet om barnehagen som en utviklingsarena, i hvilke kanaler og på hvilke måter de får sin kunnskap om barnehage fra, samt hvordan de foretrekker at denne informasjonen blir gitt.

På grunn av pågående pandemi og begrenset tid i prosjektet valgte man å frikjøpe ansatte i et utvalg bydeler som skulle stå for rekruttering av informanter og gjennomføring av selve brukerintervjuene. Prosjektet ønsker derfor å rette en spesiell takk til alle dyktige og engasjerte medarbeidere fra Bydel Sagene, Grünerløkka, Stovner, Grorud og Gamle Oslo som kastet seg inn i oppgaven med friskt mot, i en spesielt krevende og utfordrende tid! Videre går en stor takk til de 45 foreldrene som gav av sin tid, og bidro med sine viktige refleksjoner, innspill og erfaringer til denne undersøkelsen.

*Byrådsavdeling for Oppvekst og kunnskap, mars 2021
Prosjektledere Line Frivold og Inga Tollerud*

Sammendrag

Barnehagedeltakelsen i Oslo har hatt en positiv utvikling siden 2015 med en økning fra 86,5 % (2015) til 91,4 % (2020) for barn i alderen 1-5 år. Likevel ligger Oslo noe lavere i forhold til landsgjennomsnittet på 92,8 % ifølge tall fra SSB (2020). Innad i kommunen og mellom bydelene er forskjellene derimot større, der man ser en tendens til at barnehagedeltakelsen er lavest i levekårsutsatte områder, som også har høy andel minoritetsspråklig befolkning. Dette medfører at mange barn fremdeles står utenfor barnehagefellesskapet, og starter for sent i barnehage til å tilegne seg gode språklige og sosiale ferdigheter før skolestart.

Byrådet har en målsetting om å rekruttere flere barn til barnehagen gjennom bedre informasjon til foreldrene, prismoderasjonsordninger og mer oppsøkende arbeid (Byrådsplattformen 2019-2023), og har igangsatt et ettårig prosjekt - «*Rekruttering av barn til barnehage*» som har til formål å vurdere, foreslå og utvikle tiltak og metoder som kan bidra til at bydelene jobber mer helhetlig, tverrfaglig og effektivt med oppsøkende foreldresamarbeid, informasjon og veiledning. Prosjektet skal også bidra til økt kunnskaps- og beslutningsgrunnlag for videre utvikling og politikkutforming i byrådsavdelingen.

For at prosjektet skal kunne foreslå tiltak og systemer som kan tilrettelegge for at flere foreldre får tilpasset informasjon og veiledning om barnehage, har det vært viktig å få fram erfaringer og innspill fra målgruppen selv. En viktig del av prosjektets innsiktsfase og kartlegging har derfor vært å gjennomføre en brukerundersøkelse med foreldre fra fem bydeler i Oslo i perioden oktober 2020 -januar 2021. Hensikten har vært å undersøke hvilke årsaker foreldre selv oppgir til hvorfor de velger sen eller utsatt barnehagestart for sine barn, hva de vet om barnehagen som en utviklingsarena, i hvilke kanaler og på hvilke måter de får sin kunnskap om barnehage fra, samt hvordan de foretrekker at denne informasjonen blir gitt.

I brukerundersøkelsen har man foretatt intervjuer av 45 foreldre fordelt på to grupper:

- Gruppe A - Foreldre med barn over 1 år som ikke har barnet i barnehage
- Gruppe B: Foreldre som har barn i barnehage, men som valgte sen oppstart

Årsaksforklaringer som legges til grunn for at man ikke har valgt barnehagestart har mange fellesnevnerne på tvers av informantene i Gruppe A, med hovedvekt på 3 områder:

- *Økonomi og sysselsetting* - Hovedvekten av informantene er fra husholdninger med lavinntekt og mor er i liten grad er sysselsatt. Foreldrene kjenner ikke godt nok til prismoderasjonsordninger, som gratis kjernetid og redusert oppholdsbetaling, og barnehageprisen oppleves som høy basert på én inntekt i husholdningen. Dette gjør at mange ikke prioriterer barnehageplass da de likevel er hjemmeværende med barnet.
- *Verdivalg, språk og alder* - En overvekt av informantene mener at oppdragelse og omsorg først og fremst er familiens anliggende, spesielt når barna er små. De uttrykker usikkerhet til hvor viktig og bra det er med barnehage for de aller minste barna (1-3 år). Dette

handler i stor grad om bekymring om hvorvidt barna blir forstått og får tilstrekkelig omsorg i barnehagen, spesielt når de ikke har utviklet språket godt nok enda. Flere foreldre er opptatt av at barna må lære seg morsmål hjemme før de kan begynne i barnehagen.

- *Kunnskap om barnehage som arena for omsorg, lek og læring* – Det generelle inntrykket er at foreldrene baserer sin kjennskap til barnehetilbudet på informasjon de får fra venner, familie, helsestasjon og åpen barnehage, og at de i mindre grad har noe å sammenlikne med fra egen oppvekst. Kunnskapen blir dermed noe abstrakt og lite praktisk. Informantenes tilsynelatende begrensede kjennskap til hva en barnehage kan tilby (de yngste) barna når det gjelder lekens betydning for læring, deres språklige og sosiale utvikling, samt hvor lang tid barn bruker på å tilegne seg et godt andrespråk kan medvirke til at man ikke ser verdien i en tidlig barnehagestart.

Blant informantene med sen barnehagestart i Gruppe B var barna mellom 2 og 5 år ved oppstart, med en snittalder på cirka 3 år. Informantene ble spurt om hva som var årsakene til at de mente barnet var klart til å starte i barnehagen da de gjorde det. Det er spesielt to hovedårsaker som peker seg ut; 1) foreldrene opplevde at barnet nå var «modent nok» til å starte, og 2) foreldrene ønsket at barna skal lære språk (norsk) før skolestart, sosiale ferdigheter og delta i lek med andre barn.

Bydelene i Oslo jobber godt og dedikert med foreldresamarbeid og informasjon om barnehage, og har en bred tilnærming, men innsikten viser at det er viktig å bygge mer varige systemer for å ivareta og opprettholde rekrutteringsinnsatsen i hele førstelinjen. Innsatsen bør ha en mer tverrsektoriell innretning der ansatte i alle bydelstjenester som møter småbarnsforeldre bør inneha tilstrekkelig kunnskap om barnehagens innhold og betydning for barnets utvikling, samt oversikt over søknadsprosess og prismoderasjonsordninger. Foreldrene etterspør mer tilpasset informasjon og veiledning, gjerne på eget morsmål og gitt av personer de kjenner fra før og har tillitt til.

Informasjonsmateriell som utvikles for målgruppen må i større grad forenkles og være språktilpasset. I tillegg til kunnskap om lekens betydning for læring og språkutvikling må det nødvendigvis også inneholde kunnskap om hva barnehage er og betyr for de *yngste barna*, med fokus på omsorg og trygghet. Det er også behov for mer praktisk informasjon som omhandler barnehagens rutiner, behov for utstyr, organisering av måltider og så videre.

Brukerundersøkelsen viser at foreldrene generelt er positive til oppsøkende kontakt enten via telefon, e-post eller via personer som er «en del av miljøet» der de er, som kan språket og som foreldrene har tillitt til. Bydelene bør omfavne dette ønsket om mer oppsøkende kontakt, men legge til rette for at dette foregår på arenaer som foreldrene opplever som trygge. Foreldrekontakten bør fortrinnsvis skje på helsestasjonen og i åpen barnehage, som er arenaer informantene selv oppgir at de foretrekker for dette. Bydelene bør i større grad utforske om de kan nå bredere ut til flere foreldre i målgruppen gjennom samarbeid med eksterne aktører som

frivillige organisasjoner, livssyn- og trossamfunn eller lokale ressurspersoner som har nettverk ut i ulike miljøer.

Svært mange foreldre i undersøkelsen forteller at de har gjort et verdibasert valg om utsette barnehagestarten for sine barn. Dette i kombinasjon med lav sysselsetting og høy bruk av kontantstøtte i noen delbydelsområder, gjør det spesielt viktig at bydelene har gode lavterskeltilbud for småbarnsfamilier som ikke bruker barnehage, eller som står på venteliste.

I tillegg til oppsøkende foreldresamarbeid, informasjon og veiledning som gjøres i bydelene er det viktig å vurdere sentrale tiltak som kan bidra til økt barnehagedeltakelse.

Dette kan være:

- Forsøk med gratis barnehageplass for 2-åringer i levekårsutsatte områder
- Mer fleksibilitet i barnehage tilbudet, som f.eks. mulighet for å velge halv plass
- Tiltak for økt sysselsetting blant småbarnsforeldre må ses i sammenheng med barnehagedeltakelse for barna
- Kvalitet i barnehagen, herunder:
 - o *Utvikling og testing av modeller som kan bidra til arbeidet med å utvikle høykvalitetsbarnehager for barn i de mest levekårsutsatte områdene*
 - o *Redusere barnegruppen som et ledd i å øke voksentettheten i barnehagen*
 - o *Endre opptaksordning til barnehage eller tilby automatisk plass bør vurderes for å sikre en bredere fordeling og miks av barnegrupper og unngå segregering*

1 Innledning

Barnehagedeltakelsen i Oslo har hatt en positiv utvikling siden 2015 med en økning fra 86,5 % (2015) til 91,4 % (2020) for barn i alderen 1-5 år. Likevel ligger Oslo noe lavere i forhold til landsgjennomsnittet på 92,8 % ifølge tall fra SSB (2020). Innad i kommunen og mellom bydelene er forskjellene derimot større, der man ser en tendens til at barnehagedeltakelsen er lavest i levekårsutsatte områder, som også har høy andel minoritetsspråklig befolkning. Dette medfører at mange barn fremdeles står utenfor barnehagefellesskapet, og starter for sent i barnehage til å tilegne seg gode språklige og sosiale ferdigheter før skolestart.

Tabell 1 Dekningsgrad i barnehage 2020 (tall fra SSB)

	1-2 år	3-5 år	1-5 år
Oslo	84,5 %	96,3 %	91,4%
Stovner	55,8 %	80,8 %	71,7 %
Søndre Nordstrand	63,1 %	90,8 %	80,4 %
Grorud	59,8 %	83,2 %	73,8 %
Alna	65,4 %	87,3 %	78,6 %
Bjerke	77,3 %	86,2 %	82,5 %
Grünerløkka	79,2 %	96,9 %	88,6 %
Østensjø	79,3 %	86,7 %	83,9 %
Gamle Oslo	77,7%	88,2 %	83,4 %
Sagene	90,6 %	92,3 %	91,5 %

Tabellen viser de ni bydelene med lavest barnehagedeltakelse i kommunen

Byrådet har en målsetting om å rekruttere flere barn til barnehagen gjennom bedre informasjon til foreldrene, prismoderasjonsordninger og mer oppsøkende arbeid (Byrådsplattformen 2019-2023). Med bakgrunn i dette igangsatte Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap det ettårige prosjektet «Rekruttering av barn til barnehage» i august 2020 som har til formål å vurdere, foreslå og utvikle tiltak og metoder som kan bidra til at bydelene jobber mer helhetlig, tverrfaglig og effektivt med oppsøkende foreldresamarbeid, informasjon og veiledning. Prosjektet skal også bidra til økt kunnskaps – og beslutningsgrunnlag for videre utvikling og politikkutforming i byrådsavdelingen.

Som en del av første innsiktsfase i prosjektet ble det blant annet foretatt samtaler med ansatte

som er ansvarlige for oppsøkende foreldresamarbeid og rekrutterende tiltak for barn utenfor barnehage i samtlige av kommunens 15 bydeler. De ansatte har beskrevet hvilke metoder og tiltak som de lykkes best med når det kommer til å gi foreldre god og tilpasset informasjon om barnehagen som en arena for lek og læring, søknadsprosesser og moderasjonsordninger, men også hvilke utfordringer og hindringer de ser i dette arbeidet. De har også oppgitt hva de mener er årsakene til at noen foreldre velger sen eller utsatt barnehagestart for sine barn.

Videre bestod innsiktsfasen i prosjektet i å kartlegge hvordan andre storbykommuner i landet tilnærmer seg disse tema og hvordan de har innrettet sitt arbeid med rekruttering av barn til barnehage. Prosjektet har også hentet innspill fra ulike ideelle- og frivillige organisasjoner som møter småbarnsfamilier gjennom sine tiltak og aktiviteter. «Bydelsmødre» er en av organisasjonene som har bidratt med sine refleksjoner rundt oppsøkende foreldrekontakt og informasjon om barnehage. I rapporten vil det refereres til dette innsiktsarbeidet.

For at prosjektet skal kunne gå videre med å foreslå tiltak og systemer som kan tilrettelegge for at flere foreldre får tilpasset informasjon og veiledning om barnehage, har det vært viktig å få fram erfaringer og innspill fra målgruppen selv. Prosjektet gjennomførte derfor en brukerundersøkelse med foreldre fra fem bydeler i Oslo i perioden oktober 2020 - januar 2021. Formålet har vært å undersøke hvilke årsaker foreldre selv oppgir til hvorfor de velger sen eller utsatt barnehagestart for sine barn, hva de vet om barnehagen som en utviklingsarena, i hvilke kanaler og på hvilke måter de får sin kunnskap om barnehage fra, samt hvordan de foretrekker at denne informasjonen blir gitt.

Denne rapporten forsøker å gi et sammendrag av innsikten som er samlet inn gjennom undersøkelsen, samt presentere de viktigste funn og tendenser. Avslutningsvis presenteres anbefalinger for videre tiltak og innsatsområder. Sitater fra informantene i brukerundersøkelsen vil forekomme i teksten.

2 Metode og datainnsamling

I brukerundersøkelsen har det vært ønskelig å snakke med to grupper med foreldre: de som har barn over 1 år, men som ikke benytter seg av et barnehagetilbud, og de som har barnet sitt i barnehage, men som valgte sen oppstart for sine barn (ca. 3 års alder). Valg av gruppene er gjort for å få innblikk i hvilke årsaker og eventuelle barrierer som ligger til grunn for at foreldre velger utsatt eller sen barnehagestart, og videre få kjennskap til hvilke erfaringer foreldre som har valgt sen barnehagestart har gjort seg før og etter oppstart.

På grunn av pågående pandemi og begrenset tid i prosjektet valgte man å frikjøpe ansatte i et utvalg bydeler som skulle stå for rekruttering av informanter og gjennomføring av brukerintervjuene.

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap sendte oppdragsbrev med forespørsel om frikjøp av ansatte til bydel Sagene, Grünerløkka, Stovner, Grorud og Gamle Oslo. Bydelene ble valgt fordi de har områder/delbydeler der barnehagedeltakelsen er lavere enn i resten av kommunen. To av bydelene ligger i Groruddalen, mens de tre andre er sentrumsbydeler.

Tabell 2 Dekningsgrad i barnehage 2020 (tall fra SSB)

	1-2 år	3-5 år	1-5 år
Stovner	55,8 %	80,8 %	71,7 %
Grorud	59,8 %	83,2 %	73,8 %
Grünerløkka	79,2 %	96,9 %	88,6 %
Gamle Oslo	77,7 %	88,2 %	83,4 %
Sagene	90,7 %	92,3 %	91,5 %

Til sammen ble det engasjert 13 medarbeidere i oppdraget med å rekruttere informanter, gjennomføre intervjuer og renskrive data. Dette er personer som jobber tett på og med målgruppen i det daglige gjennom tjenester og tilbud som helsestasjon, Oslohjelpa, åpen barnehage, språkgruppe og fagsenter, noe som har gjort at de både har kunnet finne og rekruttere informanter relativt raskt. Liknende brukerundersøkelser som er gjennomført på dette området tidligere har opplevd det som utfordrende å rekruttere informanter, men det har ikke vært tilfelle for denne undersøkelsen. Det kan ha sammenheng med at ansatte har vært tett på innbyggerne i målgruppen og kunnet forespørre brukere de allerede har kjennskap til.

Datamaterialet i denne brukerundersøkelsen består av 42 intervjuer med til sammen 45 foreldre, hvorav 25 intervjuer er foretatt med gruppen som ikke bruker barnehage (Gruppe A) og 17 med gruppen som bruker barnehage, men som valgte sen start (Gruppe B). Intervjuene har i stor grad vært gjennomført som fysiske møter (på helsestasjon, familiehus, i åpen barnehage ol.), men også noen over Skype eller telefon grunnet smittevern hensyn knyttet til Covid-19. Det ble benyttet tolk i de intervjuene der det har vært behov for det.

Intervjuene har hatt form som «semi-strukturerte» - en intervjuform der tema og spørsmål er forhåndsbestemt i en «intervjuguide» som brukes på samtlige informanter. Informantene får samme hovedspørsmål, men den som intervjuer står fritt til å stille oppfølgingsspørsmål ut i fra det informanten svarer. Fordelen med denne formen er at intervjuet får mer preg av å være en samtale rundt definerte tema, fremfor en mer «avhørspreget» form. Den som intervjuer må likevel passe på at informanten ikke sporer helt av, slik at svarene til slutt kan sammenliknes med

de andre intervjuene. De ansatte jobbet stort sett i par, der den ene ledet samtalen og den andre noterte.

Gjennom intervjuene har man ønsket å undersøke hvorvidt de årsaksforklaringene som ansatte i bydelene oppgir til at foreldre ikke velger barnehage, eller velger sen start, sammenfaller med de årsakene foreldrene selv trekker frem. Da Byrådsplattformen (2019-2023) spesielt trekker fram *mer informasjon og oppsøkende foreldrekontakt* som viktige tiltak for å øke rekrutteringen av barn til barnehage er det videre interessant å undersøke på hvilken måte og i hvilke kanaler foreldrene foretrekker at denne innsatsen skal komme på og i. Brukerinnsikten kan bidra til at bydelene i større grad kan tilpasse og tilrettelegge tiltak og informasjon slik at den blir mer treffsikker - og når flere foreldre.

Med bakgrunn i disse tema ble det utarbeidet to intervjuguider – en til foreldre som ikke bruker barnehage (Intervjuguide A) og en til foreldre som har barn i barnehage (Intervjuguide B). Se vedlegg.

Styrker og svakheter ved metodevalget

I denne brukerundersøkelsen har det vært en stor fordel å bruke ansatte som kjenner til brukergruppen godt gjennom sitt daglige virke, og i noen tilfeller allerede har en opparbeidet relasjon og tillitt til informantene. Dette kan ha gjort at informantene har «slappet mer av», turt å være mer åpne og ærlige i sine svar, om det som kanskje kan være sensitive tema, og man har fått utfyllende besvarelser og betraktninger gjennom samtalene.

Samtidig vil det være en risiko for å få stor variasjon i datagrunnlaget når det er 13 ulike personer som intervjuer. Hver person kan ha ulik tilnærming til informantene, ulik forståelse av intervjuguiden og variasjon i hvordan man stiller spørsmål, forstår og tolker svarene. Det er viktig å ha dette i bakhodet når man skal forsøke å analysere og systematisere datainnsamlingen.

Ved å engasjere ansatte i bydelene til brukerundersøkelsen, fremfor en ekstern anskaffelse, skapes det muligheter for at kunnskapen man får gjennom brukerintervjuene blir værende i organisasjonen, samtidig som man får praktisk erfaring med brukerinvolvering i utforming av tjenester og tiltak.

Et begrenset utvalg på totalt 45 informanter kan ikke gi et representativt bilde på de tema som legges frem i denne rapporten eller generaliseres for «foreldregruppa» som helhet. Vi vil derfor ikke presentere nøyaktige prosenter i denne rapporten. Likevel kan foreldrenes fortellinger, beskrivelser, vurderinger og innspill være med på skape en større forståelse av hva som ligger til grunn for at foreldrene tar de valgene de gjør, og hva som kan medvirke til at kommunens tilbud og innsatser treffer målgruppa enda bedre.

3 Bakgrunnsopplysninger om informantene

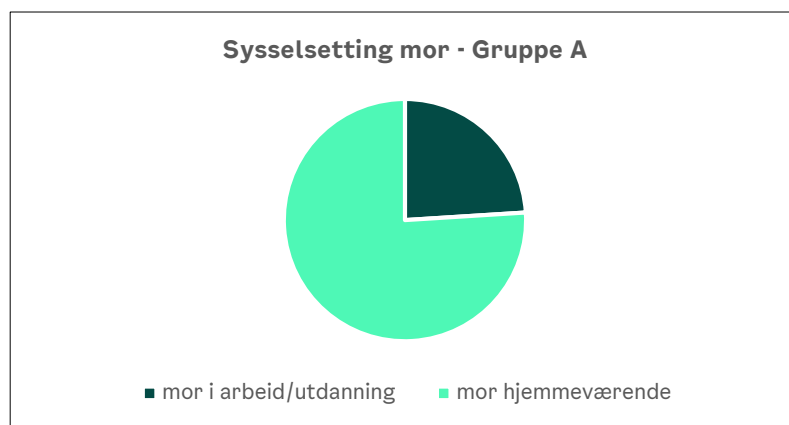
Det er til sammen gjennomført 42 intervjuer fordelt på 32 mødre og 13 fedre, totalt 45 informanter. Fire av intervjuene er gjennomført med par. Av intervjuene er 25 foretatt med foreldre som ikke har barnet sitt i barnehagen (Gruppe A) og 17 med foreldre som har valgt sen barnehagestart for sine barn (Gruppe B). Familiene har bakgrunn fra Afghanistan, Albania, Gambia, India, Italia, Kroatia, Marokko, Russland, Pakistan, Somalia og Norge. Blant samtlige informanter blir det i to tilfeller oppgitt at far ikke er sysselsatt. De fem bydelene som ble engasjert til oppdraget har foretatt mellom 7-10 intervjuer hver.

Gruppe A - Foreldre med barn over 1 år som ikke har barnet i barnehage

19 av 25 mødre i denne informantgruppen oppgir at de ikke er sysselsatt eller under utdanning. Det er en generelt høy tendens til svak familieøkonomi, og at en eller begge foreldrene har lav utdanning. Kun to familier i denne gruppen oppgir å ha høyere utdanning, der både mor og far er i fast jobb. Av de som har oppgitt arbeidsforhold nevnes det at foreldrene jobber innenfor service, transport eller rengjøring.

Informantene i fire av fem bydeler har mellom 1-3 barn. En bydel utpeker seg med et snitt på 4-5 barn per familie.

Generelt oppgir familiene å bruke parker og lekeplasser i nærmiljøet sitt i stor grad, og har nettverk de kan støtte seg på ved behov. En stor overvekt av informantene i 3 av 5 bydeler trekker frem at de også benytter seg av supplerende tilbud som åpen barnehage eller gratis språktilbud i sin bydel. Den klare overvekten i akkurat disse tre bydelene kan ha sammenheng med at de som gjennomførte intervjuene rekrutterte familiene via disse arenaene. To informanter oppgir at de har utsatt søknad om barnehageplass på grunn av Covid-19. En informant har tatt ut barnet sitt etter første sosiale nedstengning våren 2020, barnet har ikke startet opp igjen etter dette.

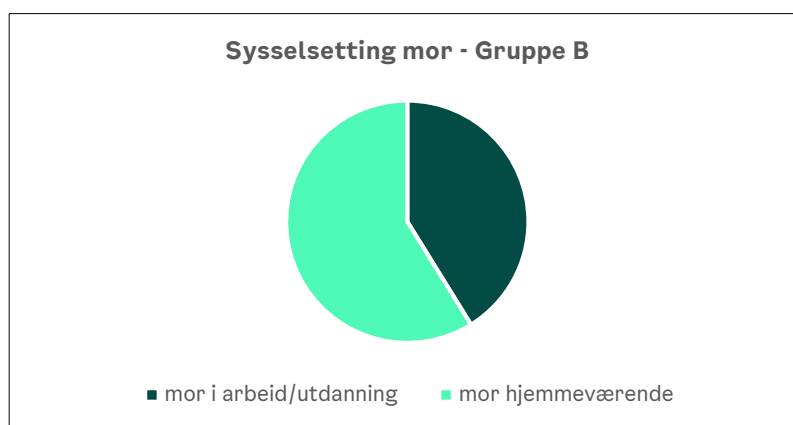
Gruppe B - Foreldre med barn som går i barnehage men som startet sent

7 av 17 mødre oppgir at de enten er under utdanning på videregående eller høyskolenivå, eller at de jobber mellom 30-100 %. De 10 mødrene som oppgir at de er hjemmeværende har stort spenn i utdanning; alt fra grunnskolenivå til doktorgrad. Fire personer oppgir at de er alenemødre. Av de som har oppgitt arbeidsforhold nevnes det at foreldrene jobber innenfor service, serveringsbransjen, transport eller rengjøring. En far arbeider som ingeniør.

Informantene i de fem bydelene har jevnt over mellom 1-3 barn, bare en familie utpeker seg med 8 barn.

Blant de som valgte sen barnehagestart var barna mellom 2 og 5 år ved oppstart, med en snittalder på ca. 3 år.

Generelt oppgir informantene at de bruker nærmiljøet og aktiviteter i nærmiljøet sammen med barna eller som treffpunkt med andre venner og familier. Flere oppgir at de i mindre grad enn før er sammen med nettverket på grunn av Covid-19.

4 Årsaksforklaringer for sen barnehagestart og valg om barnehage

Barnehageplass er en rettighet alle familier har. Likevel finnes det fortsatt en del familier som av ulike årsaker ikke benytter seg av denne muligheten på vegne av sine barn. Det er forsket mye på feltet og mange av de funnene som er gjort i denne brukerundersøkelsen sammenfaller godt med tidligere funn og rapporter. Likevel kan det synes som at enkelte barrierer som økonomi og lav grad av syssetning, samt begrenset kjennskap til barnehage har en større årsakssammenheng blant informantene i denne undersøkelsen enn i enkelte andre områder i Oslo - og på landsbasis generelt.

4.1 Gruppe A - Foreldre med barn over 1 år som ikke har barnet i barnehage

Informantene i denne gruppen ble spurt om årsaker til at familien ikke bruker barnehage og hva som eventuelt skal til for at familien skulle velge å bruke barnehage. De ble også stilt spørsmål om hva slags barnetilsyn de ser på som ideelt for ulike alderstrinn, hvilke ferdigheter barnet må lære seg før skolestart og hvilken kjennskap foreldrene har til barnehagetilbudet per i dag.

Hovedårsakene til at foreldrene ikke har valgt barnehagestart kan oppsummeres til å handle om:

1) Økonomi og sysselsetting, 2) Verdivalg, språk og alder og 3) Kunnskap om barnehage som arena for omsorg, lek og læring. De fleste informantene har oppgitt en kombinasjon av flere årsaker som bakgrunn for valget sitt.

Økonomi og sysselsetting

19 av 25 informanter i denne gruppen oppgir at mor er hjemmeværende/ikke sysselsatt. Et fåtall av de spurte oppgir at de har høyere utdanning, og det er et generelt inntrykk at spesielt mødrene har lite formell arbeidserfaring. Flere informanter forteller at de vil søke barnehage når de får plass på skole, norskkurs eller tilsvarende.

Barnehageprisen kan oppleves som høy basert på én inntekt i husholdningen og familiene har gjerne flere barn i barnehagealder. Brukerundersøkelsen viser at en større andel av familiene ikke kjenner godt nok til muligheter for redusert oppholdsbetaling og gratis kjernetid, og en undersøkelse gjennomført av Institutt for samfunnsforskning (Trætteberg og Lidén 2018) viser at søknadsplikten ofte høyner terskelen for bruk av slike ordninger. I tillegg til betaling av barnehageplass kommer behov for utstyr, som flere nevner blir en for stor utgiftspost å dekke. Opp imot halvparten av informantene oppgir derimot at de ville tatt imot en barnehageplass og latt barna starte tidligere om tilbudet var gratis.

«Inntektsgrunnlag ligger litt i overkant av inntektsgrensen for gratis kjernetid og redusert oppholdsbetaling – for dyrt å betale fullpris for stor familie. Informanten hadde takket ja om det var gratis.»

«Mor forteller at hun mener at det norske samfunnet har «tippe litt gærne veien». Hun mener at etnisk norske familier sender barna sine i barnehage tidligere enn de som ikke er oppvokst i Norge. Hun sier videre at det er nok ikke alle familier som vil sende barna sine tidlig i barnehage, men på grunn av jobb og økonomi så må man det.»

Verdivalg, språk og alder

«Det er en tid hvor barna trenger foreldrene sine mest, ikke barnehagelærere»

En overvekt av informantene mener at oppdragelse og omsorg er familiens anliggende og de uttrykker usikkerhet om hvor viktig og bra det er med barnehage for de aller minste barna. Foreldrene mener de og barna hører naturlig sammen, at foreldre er de beste omsorgspersonene for sine barn og at det bare unntaksvis er bedre for barn å tilbringe mesteparten av tiden med andre voksne omsorgspersoner. Mødrene oppgir i stor grad at siden de likevel er hjemme er behovet for barnehageplass ikke til stede og det kan være vanskelig å argumentere for å sende barna ut fra hjemmet; det berører morsrollen og hennes ansvar som omsorgsgiver.

Flere informanter gir uttrykk for usikkerhet til om barnehagen klarer å gi god nok omsorg for de aller yngste barna og at de selv mister kontroll og innflytelse over eget barn og oppdragerrollen. Enkelte kan frykte barnevernet eller hatt dårlige erfaringer fra tidligere møter med tjenester som kan gi lav tillit til stat og kommune.

En klar overvekt av informantene i denne gruppen oppgir at barna ideelt sett har det best hjemme sammen med mor til de er 2,5 - 3 år gamle og at de ved dette alders skillet tenker at barnehage er gunstig for deres barn.

«Hun har merket rundt seg at folk mener hun burde sendt han i barnehage. Men hun vil ikke gi han fra seg så tidlig, har ikke vært klar for det. Hun vil ikke gi ham til fremmede før han er 2 år. Det er ingenting som kunne gjøre at hun endret på dette valget. Da måtte det være helt krise.»

«På helsestasjonen var også legen mer opptatt av at vi skulle få barnet i barnehage, mens helsesykepleier hadde mer forståelse. Er det et problem at barn starter senere i barnehage?»

Generelt uttrykker informantene bekymring knyttet til at barnet ikke skal utvikle morsmålet sitt om de starter for tidlig i barnehagen, samtidig som de bekymrer seg for om de yngste barna skal klare å formidle behov, og at de bør være hjemme til de er modne og selvstendige nok til å kunne gjøre seg forstått. Dette kan ha en sammenheng mellom manglede kunnskap om barns kapasitet til å lære to språk samtidig, hvordan livet på en småbarnsavdeling fortøner seg, samt hvilken kompetanse de ansatte i barnehagen har til å imøtekomme de yngste barnas behov.

«Far forteller at han synes det er best at barna er hjemme med mor de tre første årene, hvis man har anledning til det selvfølgelig. Viktig med foreldrekjærlighet når de er så små, sier han.»

Mange av informantene sier de ikke har behov for barnehage per i dag, da de får hjelp av familie og nettverk om de skulle trenge ekstra barnetilsyn. Bruk av nettverk kan både tolkes dit hen at

familiene har svak økonomi, men også som et verdivalg om å ikke benytte seg av et barnehagetilbud. Noen informanter oppgir å føle press fra nettverket rundt både når det kommer til å sende barnet tidligere i barnehagen eller forventninger om å holde barnet hjemme lenger.

«Hvorfor begynte man med barnehage – for at foreldre skulle kunne jobbe»

Kunnskap om barnehage som arena for omsorg, lek og læring

Valg og vurderinger om barnehage gjøres innenfor ulike rammebetingelser og av foreldre med ulike preferanser og forutsetninger, blant annet gjennom hvilken informasjon og kunnskap foreldre har om barnehage som utviklingsarena og betydning for barns sosiale- og språklige utvikling. Hvor nyansert og omfangsrik foreldrenes kunnskap om barnehage er vil derfor i stor grad påvirke foreldrenes grunnlag for og mulighet til å ta et opplyst valg. Mangel på tilgjengelig og god informasjon om barnehage, gitt på de arenaene foreldre er, blir ikke nødvendigvis trukket frem som direkte hovedårsak av informantene selv. Likevel viser brukerundersøkelsen at mange foreldre trenger mer grunnleggende kunnskap om barnehage; hva er egentlig en norsk barnehage og hvilken betydning har barnehagen for barnets utvikling både sosialt, språklig og fysisk?

Flere foreldre forteller at de baserer sin kunnskap om barnehage på informasjonen de får fra venner, familie, helsestasjon og åpen barnehage, og at de i mindre grad har noe å sammenlikne med fra egen oppvekst eller hjemland. Kunnskapen blir dermed noe abstrakt og lite praktisk, og en «norsk barnehage» kan derfor fremstå som en ukjent og utrygg arena. Noen informanter mener at barnehage «bare er lek» og at de lærer mer hjemme. Påskuddet for å sende barnet tidlig i barnehagen blir dermed ikke stort. Et foreldrepar oppgir at de ikke er vant med at lek har så stort fokus og at det er nytt for dem at barn lærer så mye gjennom leken. Inntrykket er at de har noe begrenset kjennskap til lekens egenverdi og betydning for barns læring og utvikling.

«Familien ønsker fortsatt ikke å sende barnet sitt til barnehagen da de mener det ikke er nødvendig. Far sier at barnet deres bare leker hele tiden i barnehagen og mener det ikke er noe nyttig for henne»

Andre foreldre oppgir at de tror barnehage har mer «skolepreg» og er da som tidligere nevnt utrygge på om barnehagen klarer å dekke de yngste barnas behov for omsorg og trygghet.

«Hun forteller at hun har måttet forklare en del ganger i det siste hva barnehage er (til slektninger som bor i andre land for eksempel). Hun forteller at folk har vist skepsis, og viser til at de gjerne har tanker om barnehage som ikke stemmer. Hun sier at andre forbinder det veldig med skole, og (formell) læring. De mener da gjerne at barn ikke burde starte så tidlig med formelle læringsløp, og har vist nysgjerrighet til henne rundt barnehage, forteller hun videre.»

Samtlige informanter i gruppa planlegger at barnet deres skal starte i barnehage på et senere tidspunkt. Dette begrunnes generelt sett med at de mener barnehagen er viktig for å utvikle barnas begrepsforståelse, norskspråklige ferdigheter, grunnleggende sosiale ferdigheter og selvstendighet. De fremhever viktigheten av at barna etter hvert får leke sammen med andre jevnaldrende, at de får seg venner, lærer å håndtere konflikter og innøve rutiner. Noen trekker også frem at de må lære tall og bokstaver.

«Hun sier at hun egentlig ikke vet så mye om barnehagen, men har hørt av andre at barna utvikler seg mye når de går i barnehage. Der ser barna på andre barn og lærer mer. For eksempel lærer de å spise selv, og dele ting med andre. Akkurat nå er gutten mye alene og greier ikke å dele med andre. Dette er noe han må lære seg når han begynner i barnehagen.»

«Barna må lære disiplin og lydighet - dette lærer man ikke i barnehagen, bare på skolen.»

At barna bør lære norsk før skolestart er argumentet som blir trukket frem hyppigst blant de spurte, men få av dem gir inntrykk av å ha tilstrekkelig kjennskap til hvor lang tid det tar for barn å lære seg å beherske språket de skal benytte som undervisningsspråk og det kan virke som det er en utbredt oppfatning at barn lærer språk fort og at det er tilstrekkelig med 1-3 år i barnehagen før skolestart.

Flere av informantene uttrykker behov for økt informasjon og kunnskap gitt av tjenestene de møter, og de gir tilbakemelding om at informasjonen i en del tilfeller er fragmentert, mangelfull og lite tilpasset.

«Vi fikk ikke informasjon om barnehage, bare spørsmål fra helsestasjonen om barnet skulle starte i barnehage da barnet nærmet seg 1 år.»

«Kan ikke huske at noen kan ha fortalt om barnehage. Tror det ligger en erfaring der og forventning til at man skal søke barnehageplass, vet bare at man må søke barnehage fordi man skal tilbake i arbeid etter permisjon.»

Informantenes tilsynelatende begrensede kjennskap til hva en barnehage kan tilby (de yngste) barna når det gjelder deres språklige og sosiale utvikling, samt hvor lang tid barn bruker på å tilegne seg et godt andrespråk viser et behov for å nå flere foreldre i denne gruppen med god nok kunnskap rundt disse temaene.

Andre årsaker

Fra prosjektets tidligere innsiktsfase oppgir både bydelene, storbykommunene og organisasjonen «Bydelsmødre» at utfordrende logistikk og lange avstander kan være årsaker til å holde barna hjemme. Opptakskontorene får henvendelser fra foreldre som ønsker barnehage i

umiddelbar nærhet, og når dette ikke er mulig på grunn av manglende barnehagekapasitet, velger foreldre å takke «nei» til alternative tilbud. I denne undersøkelsen oppgir derimot informantene i *liten grad* logistikk og lange avstander som grunner for å ikke ha barnet sitt i barnehage. Det er en noe høyere tendens til at foreldrene fremhever kvalitet i barnehagen fremfor «tøffelavstand».

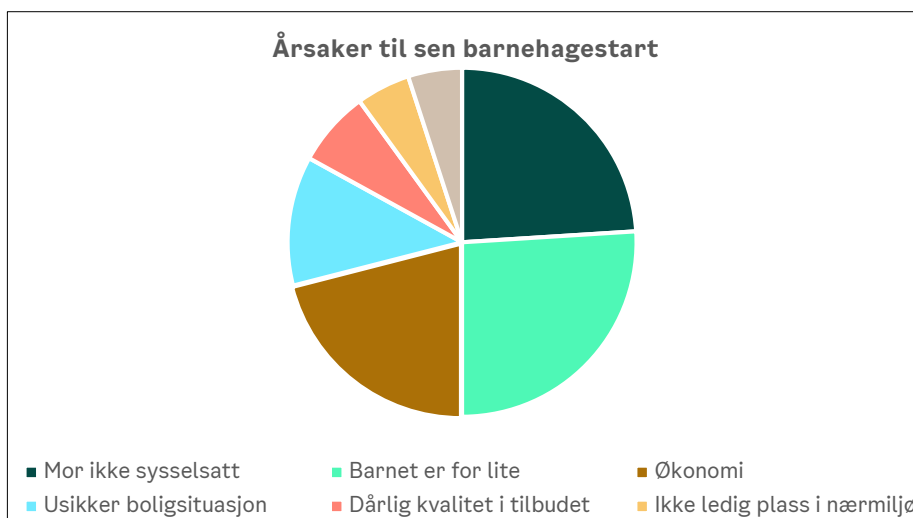
«Hun gjentar at kvaliteten til barnehagene i bydelene ikke er god nok og at det er mange barn med store behov i samme barnehage»

«Hun liker ikke barnehagene i bydelen, mener at det er for mange minoritetsbarn med dårlige norskkunnskaper og ansatte som ikke er integrert nok. Det er ingen balanse mener hun. I balanse mener hun at det ikke er en blanding av norsk kultur, verdier og integrering.»

En uavklart boligsituasjon trekkes av flere fram som en faktor for å avvente søknad om barnehage. Familier som ikke velger, eller har anledning til å bruke barnehage, har de samme ønskene om positiv utvikling av språk, sosiale evner og andre ferdigheter hos sine barn som foreldre til barnehagebarn. I slike tilfeller vil alternative og supplerende tilbud som åpen barnehage, lavterskel språktilbud og gode møteplasser i nærmiljøet være viktige for å imøtekomme barna og foreldrenes behov i en usikker livssituasjon.

«Far forteller at familien lever i en noe usikker hverdag i forhold til at mor ikke har fått oppholdstillatelse i Norge og har mottatt utsendelsesbrev»

«Samtidig visste ikke familien om faren skulle få fornyet jobbkontrakten i Norge. De var usikre på om de skulle bli eller dra tilbake til hjemlandet.»

4.2 Gruppe B - Foreldre med barn som går i barnehage, men som startet sent

Informantene i denne gruppen ble blant annet spurt om hva det var som gjorde at de bestemte deg for å sende barnet sitt i barnehage, hvordan det er å ha barna i barnehage og hva som er bra med barnehage. De ble også spurt om forslag til hva som kan bli bedre, samt hva de tenker er de viktigste ferdighetene barnet må lære seg før skolestart, hvilken kunnskap de har om barnehage og hvor de har fått denne kunnskapen fra.

Blant informantene med sen barnehagestart var barna mellom 2 og 5 år ved oppstart, med en snittalder på cirka 3 år.

Informantene ble spurt om hva som var årsakene til at de mente barnet var klart til å starte i barnehagen da de gjorde det. Det er spesielt to hovedårsaker som peker seg ut; 1) foreldrene opplevde at barnet nå var barnet blitt selvstendig og «modent nok» til å starte, og 2) foreldrene ønsket at barna skal lære språk (norsk) før skolestart, sosiale ferdigheter og delta i lek med andre barn.

Informantene fremhever at barna er mer modne rundt treårsalder og at de da er i større stand til å uttrykke ønsker og behov, bli forstått og at de har hatt tilstrekkelig tid sammen med foreldrene hjemme. De opplever at barna har behov for å leke med jevnaldrende og få seg venner - og at barnehagen er en god arena for dette.

«Alle barn trenger barn.»

«Hjemme leker vi ikke mye med barna»

Foreldrene er opptatt av at barna skal sosialisere seg og lære språk før skolestart, at de skal bli selvstendige og lære bokstaver og tall. De ønsker at barna skal få kjennskap til gode rutiner, få mulighet til å dra på turer og lære nye ting. Det kan også i denne informantgruppen synes å være noe manglede kjennskap til lekens betydning for barnas utvikling, samt hvor lang tid barn trenger for å lære seg et nytt språk som redskap for læring.

«En erfaring hun husker som barn er at det var mange i klassen som ikke kunne språket ordentlig. Hun kunne selv ikke språket 100%. På spørsmål om det, sier mor at det kan ha farget hennes oppfatning av språk som del av barnehagevalget.»

Generelt trekker foreldrene frem at de står for valget sitt om senere barnehagestart, men enkelte oppgir at eldstemann i en søskenflokk startet sent, mens yngre søsken starter tidligere. De begrunner dette med at de har erfart hvor viktig barnehage er, ikke bare for språkutvikling men også hvordan de klarer seg sosialt og faglig på skolen.

«Jeg sendte eldste barn sent i barnehagen fordi jeg var redd han skulle miste morsmålet. Men hun minste startet da hun var ti måneder. Til slutt er det familiens ansvar å lære barna kulturen og språket hjemme.»

I mindre grad trekkes det frem årsaker som krav fra Nav eller at mor må tilbake på jobb. Også i denne gruppen informanter er det fortsatt lav grad av sysselsetting blant mødrene – langt over halvparten er fortsatt hjemmeværende selv etter at barna har startet i barnehagen. Analyser fra «*Evaluering av moderasjonsordningene for barnehagen, delrapport 1*» (Trætteberg og Lidén 2018) viser at ordningen med redusert foreldrebetaling ikke nødvendigvis bidrar til å styrke mødres tilknytning til arbeidslivet. Rapporten trekker frem følgende: «*Det er heller ingen tegn til at familiene bruker den økte disponible inntekten fra prisreduksjonen til å investere i utdanning. Det ser imidlertid ut til at mødre med rett til moderasjon har tatt inntektsoverføringen ut i redusert arbeidstid.*». Brukerundersøkelsen vi har gjennomført kan være med på å bekrefte dette inntrykket.

Informantene fra denne gruppen hadde også generelt begrenset kjennskap til barnehage før oppstart, og fikk i stor grad informasjon og anbefalinger fra venner/familie/nettverk som de baserte valget sitt på. De hadde gjerne hørt andre fortelle om hvor bra barnehagen er for barnas utvikling og at tilbudet oppleves som trygt og positivt.

Informasjon via Nav, fastlege, skolehelsetjeneste og kommunens nettsider blir også ved enkelttilfeller nevnt. Noen informanter oppgir at de gjorde en grundig undersøkelse før oppstart i barnehage og besøkte et antall barnehager og leste seg opp på brukerundersøkelser for å velge rett barnehage for sitt barn. Dette er ikke en generell tilbakemelding fra informantene, men flere gir uttrykk for at de er opptatt av barnehagens kvalitet og innhold før de tar et valg. Etter barnehagestart blir det også trukket frem av enkelte at de har erfart at barnehagen i samarbeid med PPT gir god hjelp og støtte til de barna som strever med språk eller har forsinket utvikling.

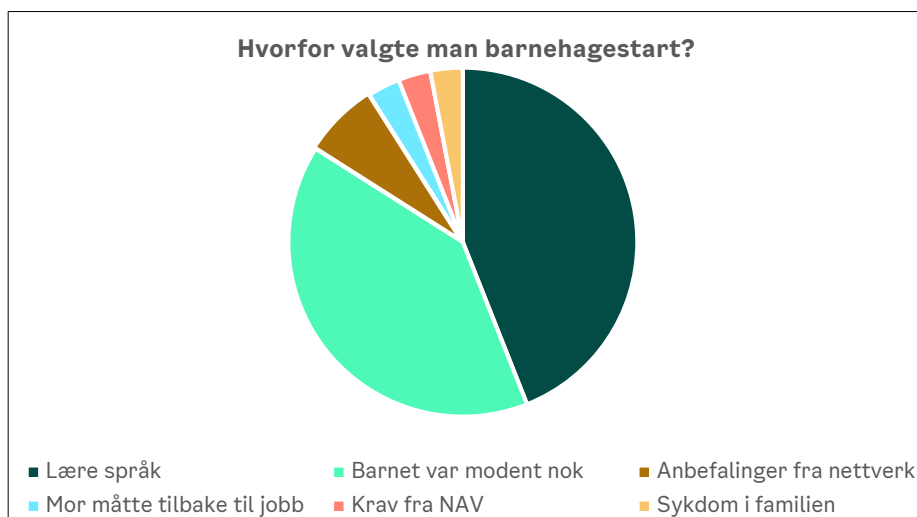
«Barnehagen har kompetanse som foreldrene ikke har.»

En informant forteller at hun har sammenliknet barnehage i Norge med eget hjemland, der de begynner på skole ved 3-4 årsalder. Et annet par oppgir å selv ha gått i barnehage som barn. En informant trekker frem ønske om at barna får mer tid til å lære morsmål i barnehagen og flere ønsker et mer fleksibelt tilbud gjennom kortere/færre dager og lengre tilvenningsperiode, da dette ikke er et særlig tilgjengelig tilbud per i dag.

«Vi hadde ikke jobb, så vi kunne levere sent og hente tidlig. Vi var heldige. De norske familiene må ha barna lenge i barnehagen. Jeg var heldig. Leverte klokken 9 og hentet klokke 15.»

«Ja, hvis jeg hadde gått på skole eller jobbet ville jeg ha sendt de tidligere i barnehage. Dagmamma er ikke bra, stoler ikke på dem. Det er bedre i barnehage.»

Det er en generell tendens blant de spurte informantene i denne gruppen til at barnehagen samsvarte med forventningene de hadde før oppstart og at de i stor grad er fornøyd med innholdet og samarbeidet mellom hjem og barnehage. De opplever at barna er godt ivaretatt, at de er trygge og trives. Samtidig oppleves tilbudet for noen som for kostbart. Dette gjelder både oppholdsbetaling og utstyr som barna trenger.

5 Informasjon og veiledning om barnehage tilbudet, prismoderasjonsordninger og søknadsprosesser

Valg om barnehagestart baseres i stor grad på hvilken kjennskap man har til selve barnehage tilbudet, men også hvordan man finner og søker en barnehageplass. For familier med vedvarende lavinntekt kan valget om barnehagestart vurderes ut i fra familiens økonomiske situasjon. Hvilken kunnskap familien har om moderasjonsordninger som redusert oppholdsbetaling og gratis kjernetid kan dermed være avgjørende for om barnehage kan prioriteres eller ikke.

Byrådsplattformen (2019-2023) trekker fram *mer informasjon og oppsøkende foreldrekontakt* som viktige tiltak for å øke rekrutteringen til barnehage. Gjennom intervjuene i brukerundersøkelsen har man derfor vært interessert i å finne ut *hvor* og *hvordan* foreldrene får sin kunnskap om barnehage, søknadsprosesser og prismoderasjonsordninger fra; på hvilke arenaer, fra hvilke tjenester, personer og så videre. Videre er det etterspurt *hvor* og *hvordan* foreldrene *foretrekker*, eller *ønsker*, å få denne type informasjon og veiledning. Informantenes tilbakemeldinger kan bidra til at kommunen og bydelene i større grad kan tilpasse og tilrettelegge tiltak og informasjon slik at den blir mer treffsikker - og når flere foreldre på en bedre måte.

Informantene ble også spurt om hvordan de forholder seg til oppsøkende foreldrekontakt som et rekrutteringstiltak fra bydelen sin side. Med dette menes at bydelen tar direkte kontakt med familier som ikke har barn i barnehage, via hjemmebesøk eller telefon, for å informere om barnehagetilbudet. Flere bydeler forteller at de siste årene har gått mer og mer bort fra sistnevnte praksis da det kan oppleves invaderende for foreldre all den tid barnehage er et valgfritt tilbud til småbarnsfamilier.

5.1 Informasjonskanaler

Gruppe A - Foreldre med barn over 1 år som ikke har barnet i barnehage

Foreldre som ikke benytter barnehage oppgir i hovedsak åpen barnehage, språkgruppe, opptakskontor, helsestasjon, Oslohjelpe, venner/familie eller kommunens nettsider som kilder til informasjon og kunnskap om barnehage, gjerne i en kombinasjon av flere. 15 av 25 forteller i intervjuene at de ønsker mer informasjon og veiledning fra helsestasjonen der de bor. Dette er langt på vei den mest foretrukne informasjonskanalen, men samtidig påpeker foreldrene at den informasjonen de får på helsestasjonen ofte er mangelfull og lite tilpasset. De fremhever viktigheten av å få utvidet veiledning, og mulighet til å stille oppfølgende spørsmål, fortrinnsvis på eget morsmål. Bydelen bør i større grad bli bedre til å informere foreldrene om hvor de kan få denne type bistand og veiledning.

Ved spørsmål om hvordan foreldrene stiller seg til oppsøkende foreldrekontakt er de aller fleste negative til å få besøk hjem på døra, da dette kan oppleves som fornærmende, ubehagelig eller skremmende for noen. Samtidig oppgir de fleste at de er positive til oppsøkende kontakt så lenge det er i form av telefoner eller SMS, eller hvis de blir kontaktet av personer de allerede kjenner fra før. Ansatte på helsestasjon og åpen barnehage kan også gjerne ta mer initiativ overfor foreldre og tilby veiledning.

Videre sier omtrent halvparten av de spurte at de ønsker seg mer informasjon på digitale flater, gjerne tilsendt på e-post. Foreldrene ønsker at informasjonen i større grad er språktilpasset og forenklet. Infomateriell bør være tilgjengelig på flere språk – både i tekst, trykksaker og på sosiale medier.

«Har møtt damer som har lyst til å ha barna hjemme, men de har opplevd press for eksempel fra helsestasjonen, også press fra andre som mener det er best. Før man presser foreldre, gi dem informasjon om barnehagen. Kulturelt passer det ikke. De har en annen rutine. De legger barna sent, og. Det er nok den største utfordringen, å forstå rutinen, hva de gjør i barnehagen. Jeg vil at de skal vite hva de går til, de kan si ifra hvis det er noe. Noe med mat for eksempel. Jeg lærte guttene min å sitte på do, men i barnehagen lærer de å stå. Men jeg ba dem om å si at barna mine skulle sitte. Noen tør ikke å si ifra hva de ønsker i barnehagen.»

Gruppe B - Foreldre med barn som går i barnehage, men som startet sent

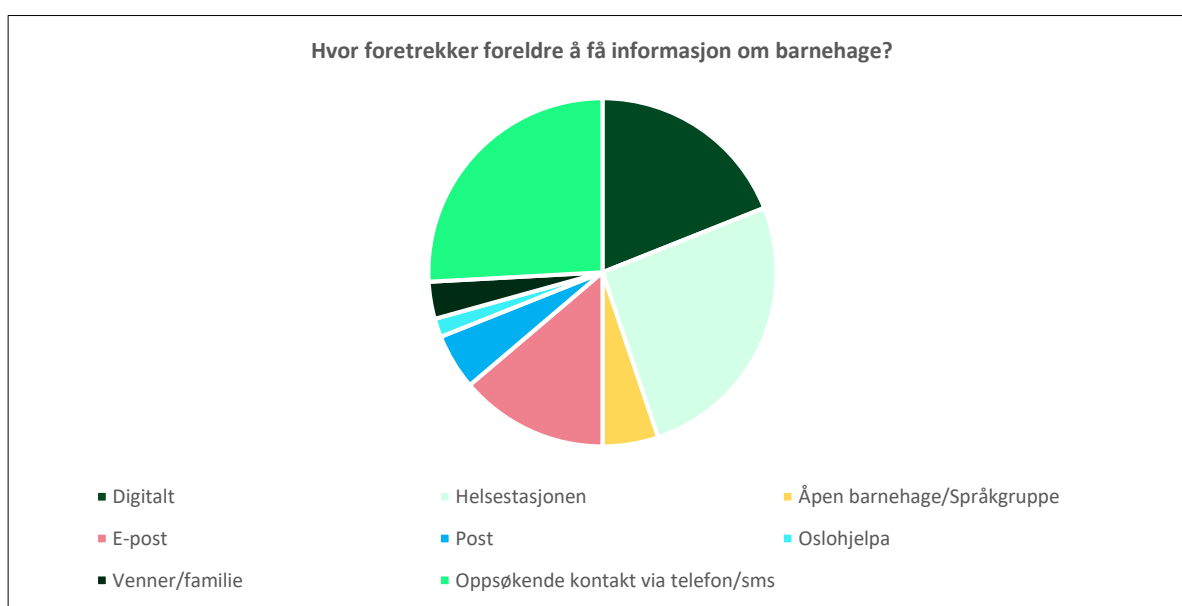
I denne gruppa mener over halvparten av de spurte foreldrene at helsestasjonen er den viktigste arenaen for å gi god foreldreinformasjon og veiledning om barnehage. Flere trekker også fram åpen barnehage og kommunens nettsider som viktige kanaler. Her også fremheves viktigheten av at foreldre får informasjon som er språktilpasset og at det gi mulighet for utvidet veiledning.

«Bydelen vet at du har barn. De må si at du må søke. Mange innvandrere vet ikke det».

Mange er positive til oppsøkende foreldrekontakt, men i likhet med gruppen over så foretrekker man at dette være som «en del av miljøet» der de allerede er (f.eks. helsestasjon, åpen barnehage og andre lavterskeltilbud) og ikke ved hjemmebesøk – fortrinnsvis av en person man allerede stoler på og som kan språket. E-post og SMS trekkes også fram som gode metoder å gi direkte informasjon til foreldre på. En forelder foreslår at «en person som kan mye om barnehage» bør være med på hjemmebesøkene som helsestasjonen allerede foretar seg.

Andre foreldre foreslår at bydelen har mer fokus på barnehage som en del av Introduksjonsprogrammet og norskopplæringen for voksne. De forteller om at mange foreldre ikke har noe personlig erfaring eller kjennskap til barnehage fra eget hjemland og oppvekst. De sier at innholdet i barnehagen ikke er kjent for alle, og kan oppleves utrygt.

«Viktig med god informasjon på ulike språk – samarbeide med organisasjoner som jobber med integrering. Kan man samarbeide med Norskopplæringen, hva med ekskursjon til barnehager, som en del av samfunnsopplysningen? For å nå ut til flest mulig må man bruke riktige kanaler, hvilke sosiale medier benyttes av foreldre?»

5.2 Kjennskap til prismoderasjonsordninger og søknadsprosesser

Samlet Gruppe A og Gruppe B

Når foreldrene har bestemt seg for å søke barnehageplass må de inn på kommunens hjemmesider for å finne barnehager de vil søke på og fylle ut en elektronisk søknad. Søknadskjema om barnehageplass har gjennomgått flere oppgraderinger de seneste år i forbindelse med at skjema ble gjort digitalt, men fra tidligere innsiktsarbeid med bydelene kommer det frem at svært mange foreldre likevel strever med å forstå og fylle ut skjema riktig. Dette gjelder i størst grad minoritetsspråklige foreldre og de med lavere digitale ferdigheter.

Flere av bydelene forteller at de bruker mye ressurser på å bistå foreldre med søknadsprosessen – gjerne flere timer per familie. Søknader som omfatter redusert oppholdsbetaling beskrives av bydelene som spesielt kompliserte. Dette forklares blant annet med at disse søknadene krever opplasting av flere vedlegg, samt innlogging med Min-ID. Bydelsansatte forteller at de ofte må bistå foreldre med å opprette e-post, bestille kodebrikke, skaffe riktige vedlegg og annet før søknaden kan sendes inn. Konsekvensene av søknader som ikke blir riktig fylt ut er mange, som at man mister barnehageplass, får feil fakturabeløp, bygger opp resistanser på barnehageinnbetalingen og så videre. Søknad om prismoderasjon må også søkes om på nytt hvert år.

I undersøkelsen med foreldrene er det spurt om hvilke kjennskap de har til hvordan man søker barnehage og/eller redusert oppholdsbetaling, og om de vet hvor de eventuelt kan få hjelp med å fylle ut søknadene. For foreldre som har barn i barnehage har man også spurt om de fikk hjelp med å søke plass – og i så fall hvem som hjalp dem.

Sammenlagt sier omtrent halvparten av informantene at de har, eller hadde, tilstrekkelig kunnskap om hvordan man søker barnehageplass og/eller redusert oppholdsbetaling. Den andre halvparten opplever at de *ikke* har tilstrekkelig kunnskap om dette. Denne fordelingen finner vi igjen blant foreldre i alle de fem bydelene som har vært med i undersøkelsen. Et interessant funn er at denne fordelingen holder seg lik også for de som *har* barn i barnehage, noe som kan tyde på at de fikk bistand til å fylle ut egen søknad og ikke besitter denne kunnskapen selv.

Flertallet oppgir en kombinasjon av steder og personer de kan oppsøke for å få nødvendig hjelp eller informasjon om hvordan man søker barnehage eller redusert oppholdsbetaling. Noen får hjelp fra eget nettverk, andre oppgir bydelstjenester som åpen barnehage, språkgruppe, helsestasjon, barnehageadministrasjon/opptakskontor og familiehus – der åpen barnehage skiller seg klart ut som det stedet der flest får hjelp. Kun et par av foreldrene oppgir at de har fått informasjon og bistand fra Nav. Sistnevnte er et noe overraskende funn da en stor del av informantene kommer fra husholdninger med vedvarende lavinntekt og antakeligvis har jevnlig kontakt med Nav. Det kan virke som at det ligger et potensiale i økt fokus på og mer informasjon

om prismoderasjonsordningene via saksbehandlere på Nav til de småbarnsfamiliene de er i kontakt med.

«Det er vel noe jeg må finne ut av på nett på egenhånd, svarer mor.»

En del familier bruker hjemmesidene til kommunen for informasjon og søker selv, men forteller at både informasjonen som ligger ute er vanskelig å finne, og at både språket og selve skjema er komplisert og lite brukervennlig. Mange ønsker tekst på flere språk og enklere søknadsprosesser. En forelder forteller at hun mistet barnehageplassen fordi hun ikke visste at hun måtte takke «Ja» etter at tilbudet var kommet.

Videre forteller foreldre om at regelverket for prismoderasjonsordningene er vanskelig å forstå. Flere tar til orde for at barnehagene burde bli bedre på å gi informasjon om dette ved oppstart.

Ved søknad om barnehageplass forteller noen foreldre at det er vanskelig å navigere i «søknadskartet» og få oversikten over barnehager med ledig kapasitet. En forelder foreslår at det bør være en tydelig oversikt over barnehager med lange ventelister slik at man kan unngå å søke plass hos disse.

6 anbefalte innsatsområder for helhetlig arbeid med økt rekruttering av barn til barnehage

Brukerinnsikten gir viktige innspill og erfaringer fra målgruppen man ønsker å nå med oppsøkende foreldrekontakt og informasjon om barnehage. Basert på det foreldrene forteller peker det seg ut flere innsatsområder som kan ligge til grunn for videre arbeid og tiltaksutforming. Dette handler både om hvordan bydelene kan innrette sin innsats og sine tilbud lokalt, slik at de blir mer treffsikre og tilpasset målgruppens behov, men også anbefalinger for mer langsiktige forhold som kan løstes opp på sentralt og politisk nivå.

6.1 Økt informasjon og veiledning fra tjenestene i bydelene

Mange av informantene uttrykker behov for økt informasjon og veiledning gitt av tjenestene de er i kontakt med, og gir samtidig tilbakemelding om at tilbudet de får i dag i mange tilfeller er fragmentert, mangelfullt og lite tilpasset.

Særlig helsestasjon og åpen barnehage trekkes av foreldrene frem som en foretrukket arena for foreldrekontakt. Bydelene bør derfor prioritere å styrke rekrutteringsinnsatsen gjennom disse tjenestene, samt gjennom nye innsatser og programmer som «Nye Familier» og Oslohjelpa. Videre bør saksbehandlere på Nav som møter småbarnsfamilier i større grad snakke med

foreldrene om barnehagetilbudet, samt gi mer informasjon om prismoderasjonsordninger som er tilgjengelige for lavinntektsfamilier.

Bydelene bør se på hvordan de kan ha større fleksibilitet og «flytte fagkompetansen ut der småbarnsforeldrene er» for å kunne tilby mer kvalitetssikret foreldreveiledning. Dette kan f.eks. gjøres ved at språkpedagoger eller ansatte på opptakskontoret har tidvis tilstedeværelse på helsestasjonen eller i åpen barnehage. Det er en stor styrke om informasjon og veiledning kan gis av personer foreldrene har en opparbeidet tillit til og som snakker deres morsmål.

Ut over dette fremhever brukerinnsikten viktigheten av at *alle* førstelinjetjenester som møter familier har barnehage «forrest i hodet» og sørger for å gi tilpasset veiledning og informasjon som imøtekommer foreldrenes behov. Medarbeidere i tjenestene bør inneha tilstrekkelig kunnskap om barnehagens innhold og betydning for barns utvikling, samt oversikt over søknadsprosess og prismoderasjonsordninger. I tillegg kan det virke positivt om foreldre på et tidligere tidspunkt blir gjort oppmerksomme på småbarnsavdelingenes tilrettelegging for omsorg og trygghet, samt langtidsperspektivet av barns språkinnlæring. Tjenestene må ha oversikt over hvor de kan henvise foreldrene til for ytterligere veiledning der det er behov.

Økt fokus på barnehage som en del av Introduksjonsprogrammet og norskopplæring for voksne kan med fordel styrkes. Mange foreldre har ingen personlig erfaring eller kjennskap til barnehage fra eget hjemland og oppvekst, og det kan fremstå som en utrygg og ukjent arena. Gjennom egne kursmoduler, i allerede eksisterende tiltak og programmer, kan flere foreldre få mer tilpasset informasjon og økt kunnskap om barnehagens innhold og betydning for barns lek og læring. Kursmodulene bør også inneholde faktiske besøk i ordinære barnehager slik at foreldrene selv kan få se og oppleve dagliglivet der.

6.2 Styrke åpen barnehage og andre lavterskeltilbud

Svært mange foreldre i undersøkelsen forteller at de har gjort et verdibasert valg om utsette barnehagestarten for sine barn. Dette i kombinasjon med lav sysselsetting og høy bruk av kontantstøtte i noen delbydelsområder, gjør det spesielt viktig at bydelene har gode lavterskeltilbud for småbarnsfamilier som ikke bruker barnehage, eller som står på venteliste.

Tilbud som åpen barnehage, språkgrupper eller andre lavterskel tilbud for både foreldre og barn kan være med på å gi barn og foreldre en god start, et stimulerende miljø og fremme rekruttering til ordinær barnehage på sikt. Bydeler med lav barnehagedeltakelse bør vurdere hvordan de kan tilrettelegge for gode møteplasser der foreldre og barn kan få smakebiter på barnehagetilværelsen, møte kompetente fagpersoner og dermed få en mer opplevd innsikt å basere valgene sine på.

6.3 Oppsøkende foreldrekontakt

Brukerundersøkelsen viser at foreldrene generelt er positive til oppsøkende kontakt fra bydelen; enten via telefon, e-post eller via personer som de allerede kjenner, som snakker samme språk og som de har tillit til. Bydelene bør omfavne dette ønsket om mer oppsøkende kontakt, men legge til rette for at dette foregår på arenaer som foreldrene opplever som trygge.

Den oppsøkende kontakten kan både skje via helsestasjonen og åpen barnehage men også gjennom at bydelene i større grad samarbeider med eksterne aktører. Bydelsmødrene er et godt eksempel hvordan frivillighet kan spille en viktig rolle når det gjelder holdninger til og kunnskap om barnehager. Fordelen med slike frivillige initiativ er at de kan nyte legitimitet i miljøer der man ønsker innpass med informasjon, og de kan ha språklig og kulturell kompetanse som er nyttig i denne kommunikasjonen. Bydelene bør i større grad utforske mulighetene som ligger i å inngå samarbeidsavtaler/partnerskapsavtaler og/eller ansatte lokale ressurspersoner som kan rekrutteres fra ideelle organisasjoner, frivillighet og/eller livssyns- og trossamfunn for ved hjelp av disse å nå bredere ut til flere foreldre med informasjon og kunnskap om barnehagens betydning, søknadsprosesser og prismoderasjonsordninger.

Det ligger også et potensial i at bydelen i større grad samarbeider med barnehager for å knytte til seg barnehageforeldre som kan fungere som «barnehageambassadører» ut i sine nettverk og nabolag for å nå bredere ut.

6.4 Tilpasset informasjonsmateriell og forenklet søknadskjema

En overvekt av foreldre som velger sen barnehagestart bor i levekårsutsatte områder med høy andel minoritetsbefolkning. Informasjon som skal gis til målgruppen bør derfor i større grad forenkles og språktilpasses. Informasjonsmateriell på flere språk bør gjøres tilgjengelig både som trykksaker, plakater, filmer og på sosiale medier.

Mye av informasjonen som gis om barnehage per i dag handler om å gjøre barna mest mulig rustet til skolestart. Informasjonsmateriell som utvikles om barnehage må i tillegg til kunnskap om lekens betydning for læring og språkutvikling nødvendigvis også inneholde kunnskap om hva barnehage er og betyr for de *yngeste barna*, med mer fokus på omsorg og trygghet. I tillegg er det behov for mer praktisk informasjon som omhandler barnehagens rutiner, behov for utstyr, måltider og så videre. Foreldre fra lavinnteksthusholdninger kan trenge *konkrete eksempler* som viser hvilken sum barnehageplassen vil koste dem dersom de velger å søke plass og redusert oppholdsbetaling.

Flere foreldre gir tilbakemelding om at digitalt søknadsskjema er komplisert og lite brukervennlig. En «skritt for skritt»-veiledningsfilm for hvordan man søker barnehageplass kan gi flere foreldre mulighet å til å tilegne seg kunnskap og mestre søkeprosessen på egen hånd.

Det foregår per tiden utvikling av et nytt søknadsskjema for redusert foreldrebetaling der foreldre ikke trenger å laste opp skattemeldingen, da denne hentes automatisk opp fra Skatteetaten. Målsettingen er å gjøre det enklere for innbyggere med lav inntekt å dokumentere egen inntekt når de søker om tjenester.

6.5 Forsøk om gratis barnehageplass for 2-åringer

NOU 2020:16 «Levekår i byer» forslår gratis barnehageplass for 4 og 5 åringer som et tiltak i levekårsutsatte områder. Med bakgrunn i brukerinnsikten bør man vurdere om dette tiltaket heller skal omhandle 2-åringer. Det er flere argumenter for dette:

- Barnehagedeltakelsen blant 4 og 5 åringer er allerede relativt høy, men mange av de barna som trenger det mest blir gående hjemme mellom 2 og 3 år. Dette er formative år for hjernen og den generelle utviklingen. Barnehagestart ved 2 års alder kan være med på å «tette gapet» i de årene som ikke helsestasjonen følger opp (mellom 2 og 4 årsalder).
- Foreldrene mangler ofte argumenter for å sende barnet sitt tidligere siden de likevel er hjemme og ikke har råd. Et tilbud om tidlig gratis plass etter at kontantstøtten opphever kan imøtekomme dette. Opp imot halvparten av informantene i undersøkelsen sier at de hadde takket ja til et tilbud tidligere dersom det var gratis.
- Tidlig gratis plass gir mulighet for tidlig innsats; barna får tett voksenoppfølging, mulighet og tid for å lære sosiale ferdigheter og språk tidligere, noe som igjen kan bøte på behovet for økt spesialpedagogisk hjelp. Undersøkelser viser at de bydelene med lavest deltakelse og senest barnehagestart er andelen barn med vedtak om spesialpedagogisk betydelig høyere. En stor andel av disse vedtakene omhandler forsinket språkutvikling, uttale og språkvansker.
- Foreldrene får kjennskap til barnehagens tilbud og kan følges opp og veiledes av barnehagepersonalet på et tidligere tidspunkt, dette kan forhindre at problemer vokser seg store. Overgangen fra hjem til småbarnsavdeling kan oppleves som mindre brå enn å starte direkte på storebarnsavdeling.
- Barnehage er et tilbud foreldre i stor grad er betalingsvillige for, og man kan anta at dette vil forbli en prioritet når man har fått erfare hvor bra barnehage kan være. De foreldrene som har behov for og krav på moderasjonspris vil i større grad kunne bli fanget opp i løpet av «gratis-året» og slippe å få et økonomisk etterslep når de starter videre betaling.

6.6 Fleksibilitet i barnehagetilbudet

Flere foreldre i brukerinnsikten trekker frem et ønske om mer fleksibilitet i barnehagetilbudet, for eksempel gjennom mulighet for halv plass. For mange foreldre kan det virke som en stor overgang å gå fra rolige hjemmeforhold til et heldagstilbud i barnehagen. Per i dag er det få barnehager som tilbyr dette alternativet, og informanter som har erfaring med dagmamma har valgt å gå bort fra dette tilbudet da det ikke har svart til forventningene. Hvis foreldre likevel er

hjemme kan behovet for heldagsplass være fraværende og tilbudet fordyrende. Siden svært få barnehager i kommunen tilbyr denne muligheten per i dag bør det vurderes å se på alternative barnehage tilbud som gir større grad av fleksibilitet.

6.7 Aktivisering av foreldre og økt sysselsetting

I undersøkelsen fremkommer det at hovedvekten av informantene er i husholdninger der minst en av foreldrene (oftest mor) ikke er i noen form for utdanning eller arbeid. Dette gjør både at behovet for barnetilsyn ikke er tilstede, men også at familiens økonomiske situasjon innvirker på valget om barnehage. Lav grad av sysselsetting er derfor en fremtredende årsaksforklaring til sen barnehagestart, spesielt i levekårsutsatte områder.

Det er derfor viktig at kommunens strategier for økt rekruttering av barn til barnehage, gjennom bedre informasjon til foreldre, prismoderasjonsordninger og oppsøkende arbeid også ses i sammenheng med strategier som omhandler tiltak og innsatser for økt sysselsetting og arbeidsdeltakelse for voksne.

Alternative språktilbud, gruppetilbud og ulike sysselsettingstiltak vil kunne bidra til at foreldrene får en mulighet til å komme seg ut i aktivitet eller arbeid, samtidig som barna kan nyte godt av et barnehage tilbud.

7 Kvalitet i barnehagene

I både innsiktsfasen til prosjekt «Rekruttering av barn til barnehage», gjennom samtaler med medarbeidere i bydelene, og i intervjuer med foreldre i brukerundersøkelsen kommer det tydelig frem at opplevd kvalitet i barnehage tilbudet spiller en stor rolle for barnehagevalget. Dette handler ikke bare om «hva man rekrutterer til», men også om det å «beholde» de barna som starter i barnehagen. Foreldrene i undersøkelsen forteller om hvordan inntrykke de har av barnehagens pedagogiske innhold- og opplegg, omsorgstilbud og foreldresamarbeid kan være med på å påvirke valget om barnehagestart. Hovedvekten av foreldrene i Gruppe B sier at de er fornøyde med barnehage tilbudet når barna først har startet. Samtidig trekker noen frem bekymring og misnøye rundt voksentetthet, oppfølging av barn med spesielle behov og dialog med foreldre rundt rutiner, praktiske beskjeder, individuell tilrettelegging og så videre. I kommunens helhetlige arbeid med økt barnehagedeltakelse er det derfor viktig å se på innsatsområder som også omhandler kvaliteten i selve barnehagen.

Det utpeker seg tre innsatsområder som særlig omhandler dette:

- **Utvikling og testing av modeller som kan bidra til arbeidet med å utvikle høykvalitetsbarnehager for barn i de mest levekårsutsatte områdene.** For at barnehagene skal holde høy kvalitet må ansatte kontinuerlig sørge for at barn trives,

leker, lærer og gis gode handlings- og samhandlingsmuligheter gjennom deltakelse i et inkluderende fellesskap. Sentrale fokusområder bør være systematisk arbeid med å styrke barns norskspråklige ferdigheter, samarbeid foreldre/hjem og skole/barnehage, organisering, kompetanseheving hos alle ansatte og lederkompetanse.

Et viktig bidrag under dette innsatsområdet er «Barnehageprogrammet», som er et tidsavgrenset program under Delprogram oppvekst og utdanning, i de levekårsutsatte områdene i Groruddalsbydelene, Gamle Oslo og Søndre Nordstrand. Målsettingen er at innsatsen skal bidra til at flere skolestartere fra levekårsutsatte områder fra dag én kan følge ordinær undervisning uten behov for særskilte tiltak.

- **Redusere barnegruppen som et ledd i å øke voksentettheten i barnehagen.** Begrunnelsen for det er at mange avdelinger allerede har store utfordringer med å organisere hverdagen sin godt nok med bare 3 eller 4 voksne, en voksen til kan komplisere dette ytterligere. Avdelingene er ofte trange, flere voksne inn gir mindre plass og mer støy. Mer plass og ro gir anledning til mindre grupper og tilrettelegging for de som trenger litt ekstra, gitt av kvalifiserte ansatte. Mindre og faste grupper er også noe som barnehagene har positive erfaringer med under pandemien og som flere ønsker mer av.

I barnehager som ligger i levekårsutsatte områder er det gjerne flere barn per avdeling som krever oppfølging knyttet til adferd og utvikling, flere foresatte som trenger veiledning, mye møtevirksomhet og barnevernssaker. Om de ansatte har en mer håndterbar gruppestørrelse og har tilstrekkelig med kompetanse har de også større mulighet for å følge opp selv og være tettere på. Små barn er sårbare og trenger trygge og forutsigbare rammer. De bør ikke behøve å forholde seg til for mange personer, verken voksne eller andre barn. Kvaliteten i relasjonene helt avgjørende særlig for de yngste.

- **Endre opptaksordning til barnehage eller tilby automatisk plass bør vurderes for å sikre en bredere fordeling og miks av barnegrupper og unngå segregering.** Ett av formålene med dette tiltaket vil være å styrke barnas språkstimuleringen. Utvalget i NOU 2020:16 «Levekår i byer» anbefaler også dette tiltaket.

Litteratur

Berit Bråten og Mariam Latif Sandbæk (2014) «Å være seg sitt ansvar bevisst – Språktilbud til 3-5 åringer med minoritetsspråklig bakgrunn som ikke går i barnehage», Fafo-rapport 2014:23

Anne Sigrid Haugset (2016): «Åpne barnehager som rekrutteringsarena for ordinær barnehage» Hentet fra Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk 1/2016

Signe Høeg (2019): «Erfaringer med design-thinking delbydel Stovner», Avdeling utvikling og prosjekter, Bydel Stovner

Marie Louise Seeberg (2010): «Siste skanse - En undersøkelse om 3-5-åringer som ikke går i barnehage», Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring NOVA Rapport 7/2010

Håkon Solbu Trætteberg og Hilde Lidén (2018): «Evalueringsordningene for barnehagen, delrapport 1», Institutt for samfunnsforskning, Rapport 2018:4

Utviklingsavdelingen i bydel Bjerke, Oslo kommune (2019): «Årsaker til sen barnehagestart i Linderud og Veitvet delbydeler»

NOU 2020:16: «Levekår i byer – gode lokalsamfunn for alle»

Oslo Economics/ Først og Hørverstad (2017): «Kartlegging av tilbudet til barn i barnehagealder med særlige behov i Oslo kommune», OE-rapport 2017-36

Plattform for byrådssamarbeid mellom Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti i Oslo 2019-2023

Vedlegg: Intervjuguider

Intervjuguide – Gruppe A

Foreldre med barn over 1 år som *ikke* har barnet i barnehage

Presentasjon (her brukes samtykkeerklæringen)

- Intervjueren presenterer seg selv, sin oppgave/rolle i intervjuet og formålet med samtalen
- Om tidsrom for samtalen og hovedtema man skal snakke om
- Om anonymitet, retten til å la være å svare på spørsmål osv.
- Samtykkeskjema undertegnes

Bakgrunnsopplysninger om barnet og barnets familie

- Familie- /bosituasjon, inkl antall barn og barnas alder
- Foreldrenes yrke/ utdanning/ arbeidsforhold
- Mor og fars arbeidstid og organisering av arbeidstiden
- Har familien barn i barnehage?
- Har familien hatt barn i barnehage før?
- Er barnehage tilgjengelig for deres barn?
- Hvilket behov har familien for hjelp med barnetilsyn i det daglige? Hvem får de i så fall hjelp fra eller hvilke andre tilbud enn barnehage benytter de?
- Har familien tilgang til nettverk/lekemiljø for barnet som ikke er barnehage? I så fall hva og hvor?

Refleksjoner og perspektiver rundt barns utvikling, behov

- og barnehage som utviklingsarena for barnet

- Uavhengig av egen situasjon, hva slags barnetilsyn ser familien på som ideelt for ulike alderstrinn? (1- 5 år)
- Hva tenker familien at skal til for at barna deres skal «lykkes i livet»? Hvilken fremtid ser de for seg for sitt barn?
- Hva mener familien er de viktigste ferdighetene barnet sitt må lære seg før han/hun starter på skolen?
- Hva vet familien om barnehage som utviklingsarena for barnet?
- Hvor, hvordan og fra hvem får familien sin kunnskap om barnehage fra?

Valg om barnehage

- Årsaker til at familien *ikke* bruker barnehage (stilles åpent, ikke legge for mye føringer i dette, kan være flere årsaker)
- Hva skal til for at familien skulle velge å bruke barnehage i dette tilfellet?
 - a) økonomi – ville de tatt imot plass dersom den var gratis?
 - b) andre faktorer

Kunnskap om søknadsprosess og prismoderasjonsordninger?

- Hva vet familien om søknadsprosess og prismoderasjonsordninger?
- Hvor og/eller fra hvem kan de få informasjon og hjelp med søknader hvis de trenger det?

Informasjon og veiledning

- På hvilken måte foretrekker familiene å få informasjon om barnehage, søknadsprosess og prismoderasjonsordninger? Hvordan og i hvilke kanaler skal denne informasjonen gis?
- Har de innspill på hvordan kommunen kan bli bedre til å gi informasjon om barnehage, søknadsprosess og prismoderasjonsordninger?
- Hvilke tanker har familien om oppsøkende foreldrekontakt fra kommunen/bydelen? (etiske refleksjoner og egne erfaringer)

Avslutning

- Har du noen flere ting å si?
- Er det noe vi har glemt å spørre deg om?
- Takk for at du tok deg tid for å snakke med oss
- Ønsker du å høre fra oss hvordan vi har fulgt opp intervjuet? – noter mail.

Intervjuguide – Gruppe B

Foreldre med barn som går i barnehage men som startet sent

Presentasjon (her brukes samtykkeerklæringen)

- Intervjueren presenterer seg selv, sin oppgave/rolle i intervjuet og formålet med samtalen
- Om tidsrom for samtalen og hovedtema man skal snakke om

- Om anonymitet, retten til å la være å svare på spørsmål osv.
- Samtykkeskjema undertegnes

Bakgrunnsopplysninger om barnet og barnets familie

- Familie- /bosituasjon, inkludert antall barn og barnas alder
- Foreldrenes yrke/ utdanning/ arbeidsforhold
- Mor og fars arbeidstid og organisering av arbeidstiden
- Har familien barn som ikke går i barnehage?
- Hvor gamle var barnet/barna da de startet i barnehage?
- Har familien tilgang til nettverk/lekemiljø for barnet utenom barnehagetiden? I så fall hva og hvor?

Refleksjoner og perspektiver rundt barns utvikling, behov - og barnehage som utviklingsarena for barnet

- Uavhengig av egen situasjon, hva slags barnetilsyn ser familien på som ideelt for ulike alderstrinn? (1- 5 år)
- Hva tenker familien at skal til for at barna deres skal «lykkes i livet»? Hvilken fremtid ser de for seg for sitt barn?
- Hva mener familien er de viktigste ferdighetene barnet sitt må lære seg før han/hun starter på skolen?
- Hva vet familien om barnehage som utviklingsarena for barnet?
- Hvor, hvordan og fra hvem får familien sin kunnskap om barnehage fra?

Valg om barnehage

- Hvordan fikk dere barnehageplass?
- Hva gjorde at du bestemte deg for å sende barnet ditt i barnehage?
- Hvordan er det for deg å ha barna i barnehage?
- Hva er bra med barnehagen?
- Har du forslag til hva som kan bli bedre?
- Hvordan tenker du barnehagene skulle være for at flere sender barna sine dit tidligere (fra de er 1-2 år)?
- Ville du valgt barnehage for barnet ditt tidligere dersom noe hadde vært annerledes? I så fall hva skulle til?

Kunnskap om søknadsprosess og prismoderasjonsordninger?

- Hva vet familien om prismoderasjonsordninger?
- Hvor og/eller fra hvem kan de få informasjon og hjelp med søknad om prismoderasjon hvis de trenger det?

Informasjon og veiledning

- På hvilken måte foretrekker familiene å få informasjon om barnehage, søknadsprosess og prismoderasjonsordninger? Hvordan og i hvilke kanaler skal denne informasjonen gis?
- Har de innspill på hvordan kommunen kan bli bedre til å gi informasjon om barnehage, søknadsprosess og prismoderasjonsordninger?
- Hvilke tanker har familien om oppsøkende foreldrekontakt fra kommunen/bydelen? (etiske refleksjoner og egne erfaringer)

Avslutning

- Har du noen flere ting å si?
- Er det noe vi har glemt å spørre deg om?
- Takk for at du tok deg tid for å snakke med oss
- Ønsker du å høre fra oss hvordan vi har fulgt opp intervjuet? – noter mail.